

ОКОТО НА СВЕТА И ДЕТЕТО ИНДИГО

РОМАН

Превод от френски
Владимир Атанасов

Артюр Колен

*На таята лайка,
която никога не престана
да ти показва пътя към свободата.*

Нашето бъдеще, дори нашето оцеляване
претинават през постигането на нова твърдост:
пази на индивидите, способни да работят за
разширяването на собственото си съзнание.

Фритъоф Капра

Какъв смисъл има
някакъв си човешки живот за една жаба?

Сися

Част първа
ПЕЩЕРАТА

Макар да не чака нищо от Хоуп, Сися не престава да я очаква. Десетки седмици, преминали без нея, повече от триста дни, всеки от които се състои от хиляди секунди и издълбава по още една частичка от отсъствието. Той не очаква нищо от Хоуп, освен тя да се появи там, където, достигнали най-сетне приличащия на центъра на света тибетски юг, те намериха една малка жаба. Точно там, под безплодния бадем, приличащ като две капки вода на онзи, под който Сися толкова много обичаше да се приютява, докато живееше в Америка.

Хоуп ще навърши седемнадесет след точно дванадесет дни.

Седнал в ранното утро, обгърнал с ръце нозете си, Сися съзерцава заснежените планини, които внезапно се озаряват и си разменят знаци, намигвания може би, но не престава да дебне мига, в който гримираните в бяло върхове изпускат мъгла, подобна на саван. Тогава, сигурен, че Небето и Земята никога не са се разделяли, той се изправя и забелязва пеперудата, кацнала върху клонка, покрита с все още заспали пъпки, една пеперуда, която е като разцъфнал цвят.

– Аз съм Сися. А ти?

Ала пеперудата с розови криле отлита, отнасяйки така очаквания глас; остава единствено шепотът на ней-

ната сянка, огънатата от вятъра. Нищо никога не изтрива лицето на Хоуп, нито кръговратът на утрините, нито тази така налична липса. Тъй като се боеше да остане в Тибет, мислейки, че би могла да живее единствено в Пасадена, в крайградската богаташка къща на своите родители, Сися я бе придружил до Лхаса, където бе взела самолета, за да се прибере у дома. После се бе върнал обратно и се бе настанил в един стан на номади, които го бяха приели при себе си. В Калкута го бяха нарекли Американец; тук, в стана, той се превърна в Индиеца. Или в планинския сомнамбул. Или – понеже свири на цигулка – в *тиза*, от названието на небесните музиканти, които отправят своите мелодии към боговете. Или най-сетне в *тюлку*: старата душа. Но всички номади в стана са *тюлку* и именно поради това съумя да си намери място сред тези хора, живеещи в свой собствен свят, достатъчно встрани от китайските войници, които са окупирали разположения на около двадесетина километра град, далеч от улиците, затрупани с гняв и страх.

Много далеч и от Пасадена.

Докато прекосява петстотинте метра, разделящи дървото от стана, Сися наблюдава всяка подробност, сякаш е пеперуда, канеща се да полети над красотата на нещата; мушичка, която се моли; рой черни листни въшки, гласящи се да татуират един жълт цвят; стеничка от камъчета, подобна на бастион. Но и една стара планина на изток, изпъстрена с бели дървета, и на отсрещната страна, Кханг Тисе, планината, на която пребивава Шива.

Когато му става прекалено студено или го обзема желание да разбуди своето тяло, Сися тича по пътека, вървяща край шумолящо поточе. Следва криволиците, които заобикалят редки шубраци, удря с длани по бедрата си, спира се, за да отпие от водата, която е зачерпил в шепите си. Това е действие с особена значимост, тялото му сякаш се изпълва със светлина. Номадите твърдят, че тази вода прави хората безсмъртни и че някои, не само китайците,

се опитват да я произвеждат, както други правят опити да превърнат оловото в злато. Но Сися се пита дали не се подиграват с него, дали старците, живеещи в стана, наистина са по на сто или двеста години, и дали е добре човек да пребивава толкова дълго на Земята, щом семейството и приятелите му вече не са там.

След като благодари на слънцето, което изсушава лицето му, и прокарва ръка по косите си, които няма да подстриже, преди да се е събрал отново с Хоуп, той продължава своя път и се приближава към стана. Китайците никога не ходят там; те купуват вълната и маслото, което номадите им продават, кожите и месото – също, но си остават там, в града, който са завладели преди повече от петдесет години и го държат благодарение на войниците, разположени в казармите в южната му част. С падането на нощта последните ходят в едни домове, където плащат за момичета.

Сися така и не пожелава да научи китайски.

Те казват, че реката, която заобикаля стана на номадите, превръщайки го в остров, понякога се превръща в порой, и че не съществува мост, по който човек би могъл да я премине, че номадите слагат парче лед на повърхността ѝ или че прелитат по въздуха. Говорят още, че непрестъпна гора изолира тези места, че хора са изчезвали внезапно, отнесени от тайнствени машини, и че други са се пребивавали в подножието на отвесните скали, преди да бъдат разкъсани от мечките. Разказват също, че предметите, които се продават в града, се изработват от прокажени, обитаващи подземни пещери и охранявани от гиганти.

Още с пристигането си Сися разбира, че номадите знаят как да възпират китайските войници. Той прекосява малката рекичка, подскачайки от камък на камък, и се любува на вихрещата се светлина, която се навива като кълбо на дъното, за да се разпилее на искрящи дъги, после се отпраща към палатките от черна плъст, подсилени с клони, за да издържат на градушките и силните бури. При все това

дори посред зимата Сися никога не е виждал буря на острова. А когато вали сняг, студът като че ли спира на другия бряг на реката. Със запролетяването по-голямата част от пастирите номади изчезват заедно със своите животни – особено яковете и овцете, но също и козите. Те преминават през пролом, вървейки в посока, противоположна на Трите планини, оставят там по едно камъче или цвете, а после се оправят към платата. Населението на стана намалява до десетина души. Някои са бежанци от Източен Тибет, където са се сражавали срещу нашествениците. Като неговия приятел Церинг, който твърди, че е проживял повече от петстотин години и разказва всички тези истории за китайците. Именно той е подслонил Сися при себе си. В замяна на това последният изработва дървени предмети, които се продават в града. Церинг пък майстори предмети от кожа. Понеже богините в Тибет са със сини коси, той смята, че и косите на Хоуп също са сини.

Преди да влезе в палатката, Сися вдига глава към Трите планини. Точно над тях малки топчести облачета, широки само няколко метра, като че ли всмукват в себе си светлината, след което внезапно изчезват. Други, поплоски, се плъзгат по белите гърбове на склоновете. Това са облаците, които отвличат по-дръзките китайци. Утре, в последния ден на април, Сися ще отиде там горе. Ще помолни някоя птичка да му даде назаем крилете си и ще кацне до входа на пещерата, където ще намери своя водач, закрилящ го от самото му идване в Тибет.

– Днес, Сися, ще отидем да се разходим из тази пещера, която може да изглежда съвсем малка, ако човек не търси в нея нищо, но която всъщност се простира чак до пустинята Гоби. И доста отвъд нея...

– Докъде? – пита Сися, който вече знае отговора и не обръща внимание на усмивката на своя приятел.

Извърща се, за да погледа снега, натрупан пред входа в пещерата, и забелязва, че той наистина е там, в тази бяла и ледена видимост, където дори звуците в края на краищата замръзват. Тогава съзерцава скалистата стена, гладка като огледало, пред която е застанал неговият водач, и се пита откъде струи лунната светлина, с която пещерата е пропита.

– Така е от милиони години – твърди водачът му.

Загърнат в червена мантия, странно неподвижен, мъжът очаква въпросите на Сися, който най-сетне се отправя към дъното на пещерата. Това е място, което е открил съвсем наскоро, но което вече е виждал във въображението си преди няколко години, малко след смъртта на майка си, още докато бе в Пасадена. Знае, че центърът на света приютивя паметта на човечеството, а това означава, че ще може да срещне майка си, да я притисне в своите прегръдки.

– Човек би казал, че е от течен метал – отбелязва той, приближавайки ръката си към стената, намираща се в противоположния на входа край.

– Можеш да продължиш – отвърща водачът му, – съществува и друга страна на стената, както съществува и друг свят.

„Откъде да знаем дали наистина преживяваме това, което виждаме, или всичко се случва само във въображението ни?“, пита се Сися, свеждайки поглед, за да се увери, че все още е останал сняг, прилепнал по ботушите му. „Няма никакво значение – щеше да отвърне водачът му, ако го бе попитал, – илюзията е навсякъде“.

– Напълно си прав – забавлява се мъжът, докато Сися преминава през стената от светлина.

Откъде да знаем дали наистина говорим и чуваме, или чисто и просто си служим с мисълта? Още преди да напусне Америка, докато все още живееше с баща си в малка къщичка под наем недалеч от млекозавода, Сися предприемаше нощни пътешествия, които го отвеждаха къде ли не по Земята, та дори далеч отвъд нея, и често му се случваше да не знае дали присъства физически, или става дума за нещо друго. По-късно разбра, че това няма никакво значение. При все това – както винаги – той непрестанно търси знаците, показващи, че действително се намира в пещерата или че си е легнал в палатката, издигаща се в номадския стан, докато духът му броди из пространството. Освен ботушите тук е и поясът, който Церинг му бе дал в замяна на неговия труд; пояс от кожа на як с малки джобчета, в които е скътал почти цялото си състояние.

– Забрави за света от повърхността! – подхвърля водачът му.

– Ти наистина ли изрече това? – тревожи се Сися, продължавайки да върви.

– Представи си, че думите имат свое тяло, което се премества без никакво усилие.

– Доволен съм, че ти си мой водач – казва Сися, от-
кривайки низ от сгради, високи най-малко тридесет етажа.

– Аз съм твой водач толкова, колкото ти си мой; аз
съм твой приятел.

– Защо аз?

– Моят глас се разтваря във въздуха от твърде много
време. Ти избра да се заслушаш в него. А преди теб – майка
ти. Именно тя ти показва пътя.

Сися усеща как сърцето му започва да бие много сил-
но.

– Кой път?

– Този на свободата; никога да не разчиташ на други-
те, когато мислиш, да действаш единствено съобразно със
съвестта си. Майка ти е лъчезарна, сияйна като слънцето.
И така горда с теб, че аз реших да съм тук и ти да си с мен.
Но когато ученикът е готов, водачът пристига.

– Мислех, че ти не си мой водач, а приятел!

По лицето на възрастния мъж плъзва детска усмив-
ка, той се придвижва с лекота, сякаш огромното му тяло
се подчинява на друга гравитация. А може би, понеже из-
глежда толкова леко, тялото му не се износва така бързо,
както при другите хора? Когато се приближава до една сте-
на, тя тутакси грейва.

– Защо аз? – настоява Сися. – За какво ми е да те
слушам, щом не използвам за нищо това, на което ти ме
учиш?

– Често пъти един добър въпрос е далеч по-обогатя-
ващ от един отговор – отбелязва човекът с червената ман-
тия, посочвайки му нещо като гигантски тобоган, който
снове между сградите. – Казваш, че не правиш нищо, за-
щото мислиш единствено за американската си приятелка,
сякаш това, че се чувстваш толкова близък с нея, че искаш
да я закриляш, не е достатъчно, за да ти отредя моето при-
ятелство. Ти си едва на девет години и четири месеца...

– Почти на десет! – прекъсва го Сися.